

Beszámoló jelentés

Szabó T. Attila közel harminc éven keresztül kutatta az erdélyi levéltárakban az erdélyi történeti helyneveket. A gyűjtött adatok egymilliót meghaladó számú különböző méretű és alakú cédulákon rendezetlen állapotban maradtak fenn 1987-ben bekövetkezett halála után. Ezt a család eladta az Országos Széchényi Könyvtárnak, s annak kéziratárában lett elhelyezve földolgozás céljából. A tudós fia, Szabó T. Ádám hozzá is kezdett ehhez a munkához, de 1995-ben bekövetkezett haláláig csak Kolozsvár anyagával kezdett foglalkozni. Hosszú időn keresztül senki sem tudta használni a fölbecsülhetetlen értékű anyagot.

1999-ben Benkő Loránd javaslatára OTKA pályázatot adtunk be, s annak elnyerése után ugyancsak az ő eszmei irányításával hozzákezdünk az anyag időrendi és települések szerinti rendezéséhez. Az első ciklusban csak egyetlen kötetet, Alsófehér megye anyagát tudtuk megjelentetni. Ebben jelentős munkát végzett Janicsek Jenő, a Kolozsvári Babes-Bolyai Egyetem tanára, aki Szabó T. Attila kézírásának kiváló ismerőse volt. A második kötettől kezdődően egyetemi és doktorandusz hallgatók nagy számát bevonva a kutatásba és a szerkesztésbe egyre lendületesebben haladt a munka. Különösen nagy nyereség volt a második kötet összeállításától kezdődően Bárány M. János, akkor egyetemi, közben PhD-hallgató részvétele az adatgyűjtés, ellenőrzés és szerkesztés munkálataiban. Amennyiben nem történt volna jelentős elvonás a 2003 és 2006 közötti években, be is fejezhetjük volna az anyag elrendezését, számítógépre vitelét és megjelentetését 2007-ben, de egy megye anyaga új pályázat keretében való megvalósításra maradt.

Ezt a jelen pályázatot csak két esztendőre adtuk be. Kolozs vármegye nagysága és adatainak bősége nagy mértékben megnehezítette és megsokszorozta a munkát. Természetesen sikerült a teljes névanyagot számítógépre vinni, nyomdai munkálatokra előkészíteni, de a kinyomtatás költségeire már nem elegendő a tervezett összeg. Jóllehet a nyomda vállalta a három Kolozs megyei kötet és a peremvidék adatait tartalmazó negyedik kötet elkészítését úgy is, ha a költségek egy részét később fizetjük ki, a Magyar Nyelvtudományi Társaság megelőlegezte a teljes összeget, s visszatérítését vagy új pályázatból vagy pedig más támogatásból, esetleg a család hozzájárulásából próbáljuk megoldani.

Végül is a kitűzött célt teljesítettük. Szabó T. Attila teljes erdélyi történeti helynévgyűjtése rendezett és kutatható állapotba került az Országos Széchényi Könyvtár Kéziratárában. Valamennyi adata számítógépen van, készen arra, hogy megfelelő anyagi háttér biztosításával arra alkalmas személyek elkészítsék a mutatót. A teljes névanyag 14 kötetben nyomtatott formában is megjelent, amelyből a kiemelkedő kutatóhelyek és helynévkutatással foglalkozó tudósok egy-egy példányt kaptak, illetőleg kapnak és kapni fognak a későbbiekben is, hiszen a tartalékpéldányok száma meghaladja a százat, ami biztosítja a következő nemzedékek számára is az anyaghoz való hozzáférést.

A pályázat eredménye nem csupán a milliót meghaladó cédulaanyag használhatóvá tétele, hanem olyan kutatógárda kinevelése is, amely alkalmas további hasonló munkák végzésére, így például a XIX. századi hatalmas Pesty-féle helynévgyűjtés közzétételére is. Azok közül,

akik részt vettek az eddigi munkálatokban igen sokan váltak a magyar nyelvtudomány, a névtan hivatásos kutatóivá, egyetemi és főiskolai oktatókká.